

نَجَّالِي الْمُسْكَنُ بِلَاهُرٍ کوچخ سلطان

مولک تباہن

فراستیوا بیع مغکنگھر کن د جوبلی اینتن سلطان جوھر

سمبوتن جوبلی اینتن سلطان جوھر فد 17 ستمبر یهلا لو
بوکن سهاج تله مباوا سوات رواية دالم سمبون بیع بکیتو بسر تنافي
جوک تله مباوا سوات رواية فبیو یکوتون او له متري ۲ فرایکاتن
یقداولوکن او له تشكو عبد الرحمن، کتوامتری کران تیدق فواہتاي
دغن اوچافن سلطان بغير ترڅ ۲ مبتاکن بهوا کمردیکان یهد کهندقکي
دغن ترکسا ۲ ایت تیدق اد معنان دان نمافقن بکندا خواطیر بهوا کلک
اکن تر لفس درد موله هریمو تر ماسوق کموله بوای.

چار ۲۱ این، مistoria فنداعن ستھ ۳ فیهق، نمافقن
فیهق فرایکاتن (خصوصن سوارا دری اور غ ۲ امسو)
سدھ مندافتہ کمناغن دالم فیلیہنراي ایت، مقعیدقکی
تیف ۲ سوات ایت هندقله بر جورق کند اف
یهد کهندقکی او له مریک سهاج، فندافة این میری عی مثال
کجادین دنکری سمبلن بر کنائ دغن جوائن فصیحه
بریتیش یهد توده "انتی امنو" دان جوائن کتوا اکام.
صفہ "مامنونکن" جوائن ۲ ایت، مبلوم لاکی مندافتہ
نمفنو ۲ کمردیکان، هاروس کلک جک مریق
کلاین ۲ بھاکین اکن منجادیکن جوائن ۲ ایت هان
دفکغ او له اور غ ۲ فارتی سهاج - تیدق دتیمعن لاکی
کند کلایفکن اتو فغالمن. چارا ۱ین جک دجاجة
دغن یېبر لاکو دنکری سمبلن ایت هاروس کلک.
بوکن مباوا کسجهتران کند رعیه تنافي اکن مباوا
بنچان سفتر یېبر لاکو داندو نیسادالماں فمرو تاہن
علی - عارفین دھولو.

جوک سدھ فمبو یکوتون برلاکو سوارا لتنغ
دری فجایه امنو دجوھر بھارو یمبلو اتوق
مشر و هکن لاکی سوانان یهد کروهکن او له تشكو دالم
سمبوتن جوبلی اینتن دجوھر ایت دغن مخادکن
تودهن ۲ بهوا فمشکو متري بسر، بریتیش یدا بایس
دان داتوه عنون سرت لاین ۲ تله مغفارو هي سلطان
مقای مبتاکن فندافن بیع تیدق "دفر کناني
(۱)

تیه سلطان این هاروس دفندغ اوله تشكو
عبد الرحمن ساکی سوات تیه بیع مشهالغ چیتا ۲
کمردیکان رعیه بیع سکارغ ملواف ۲ دھاتی رعیه
سدغ سلطان فول نمافقن مندغ مغاف کران چیتا ۲
هندق مردیکا ایت مسی مغهالو اور غ ۲ اشکریس
یشته لام میاغونکن تکری این، فد حال مریک تله
مبری فغر بان بیع باپق، مناکه اشکاتن داره، اشکاتن
اوذاړا دان اشکاتن لاړو اتوق غفر تاہنکن تاہنای بر
سکیران کلک بریتیش کلوار دری ملایا - بریتیش
کلوار اور غ لاین اکن ماسوق - دمکن فندافة بکندا.
فیهق فرایکاتن فول مسده کجادین ایت دکاکن
تلہ مقاشهار کن بهوا سوات چداغن (موشن) اکن
دباؤ اسفاي کلک افیل سلطان هندق مبری اوچافن
دهدافن عموم هندقله ترلہ دھولو اوچافن ایت دیسق
او له بدان فمر تاہن . لغکه این اداله دفندغ او له
سپھاکین فیهق اکن مباوا سوات فر بالهن کلک بیع
باکل مریق داتتارا سلطان ۲ یهد اعتراف بر کواس
او له کراجان بریتیش دغن فواق ۲ کبغسان بیع منسوہ
مردیکا، کسن یهد مکین ایت، کران کگوفهن لشکاہن
تشکو، هاروس کلک اکن منربیتکن سوات فواق داتتارا
اور غ ۲ ملایو بیع مبوکغ سلطان بر سام ۲ دغن کراجان
بریتیش دان ساتو فواق کبغسان یغاکن دسوکغ او له
اور غ ۲ کیری.

اهل ۲ کېشان. ساتو صفة يېھما ملما ایالله اي تىدق
 سکن ۲ مېتاکن فيکران دان فرمانان بىرگنان دغۇن
 سوات فرگارا جىك اي مۇبىيل بىرەاکن فرگارا ايت،
 دان چارا اي مغلواركىن چاڭكىف يېغىرۇ دان تەۋە
 ايت منعجو بىكىن اورۇغ ۲ يېغىرۇ فرمانن ھالوس دان
 باپق بىچارا. يېھما ملما ادالە تىرىيلىغ انتارا اورۇغ ۲
 يېغىرۇ فرچاي بىھوا كىماجوان منوجو كەفتەرەق فرتساھن
 سەندىرىي ايت ايلو قىله دبوا ئەرلاھن ۲ دغۇن فرتوغان
 دان لىنىدوغان بىرىتىش سەھىك طرف ايت دچافىي.
 فرگنان ۲ ايت مەندۇشى معنى بىھوا اورۇغ ۲ تانه
 ملا يو فاتوتىلە بلاجىر برجالان دەھولو سىلۇم مەرىك
 منچۈپ بىرلارى درس. حىچە سلطان ایالله سىكالىيۇن
 بىرىتىش هاروس نۇفوپاىي بىراف كۆرۈغان تىنافى
 مەرىكىشىت ادالە صحابە دان فەندى بىرۇغىز لە بايكى درەند
 كۆمۈپ نىس. افييل بىرىتىش منچۈپ ھەندى مەنگۈكىن
 حال این اورۇغ براش شىك بىھوا بىرىتىش بىراختىار
 كىزان فائەن سەندىرىي، دان تىرىجادىلە فرتعشكاران دان
 فر تىلەكىاهن. سەمتارا بىراف باپق اورۇغ مناروو
 فيکران سفترت سلطان جوھر بىرگنان دغۇن بىرىتىش،
 مەرىكىشىت تاكۇھەندىق مېوارا كىن فيکران مەرىك كىزان
 مەرىك تاكۇھەندىق مەرىك دەغىكىل فەشكىيانە اولە
 اهل ۲ كېشان. (سمبۇغۇن فەمۇك 45)

رعىيە". تودهن ايت تىلە دتافىكىن ماسىغ ۲ باكىي اورۇغ ۲
 يېغىرۇ مەنچۈپ طېپىعە سلطان جوھر دالىم فەمر تاشەن مەك
 سىكل تودهن يېدىمكىن ايت تىدق بولە دداشلىك
 كىزان تىلە لازىم باكىي بىكىندا اكن بىرچاڭكىف تەرسەرەغ
 كەددىپاپ فۇن دالىم فرگارا ۲۱ يېغىرۇ دەرگىنلىك اولە
 بىكىندا. كەلە بىكىندا اددىجوھر، فەقاوىي ۲ كىنان سىلە
 بىرگەنتى دەغىكىل انتوق دتان كەرج ۲۳ دەھىدىق دان
 سامەفمان جىك تىدق منۇنىك كواجىقىن ۲. صفة يېدىمكىن
 اين تىتولە تىدق بولە دە سئورۇغ لاین يېغىرۇ باكىل
 دىمالەكىن اتس اوچاۋىن بىكىندا ايت. سېھاڭكىن اورۇغ
 مەندىغ بىھوا فربواتن ۲ تودهن سفترت يېغىرۇ دەنەي
 اورۇغ امنۇ دەجوھر بەھارو ايت سىمات ۲ تودهن
 يېغىرلاونن دغۇن كاداڭ. اى ھان تودهن بوت سمات.
 سېھاڭكىن اورۇغ ۲ دالىمجال اين، ساغە بىرگەن كەددىپاپ
 (ولاس رەنچان فقارۇغ سېغاپور ستىدارد فە ۱۹ سپتەمبەر
 يېڭىلە سفترت بىرايکووا):

"سلىوم ھايىس بوبىي تىمىققىن مەرىم سېباپق 21
 دىس كىزان مەغحرەتكەن سلطان فەھارى سېت يېغىرۇ
 درىي دىوان استان سىر دەجوھر بەھارو سلطان
 جوھر تىلە كەپىدىس اورۇغ ۲ يېغىرۇ قواة مەننەتە كەرمەدىكەن.
 بىدا سن ايت بىرگەن دەلورە نىڭرىي دان منعجو بىكىن

تىنرا لاۋە ملا يامدۇغ بەھارىس مېمبۇتە ھارى جوبىلى اىتنى سلطان جوھر.

(ب)

سمبوعن درفه موک (ب)

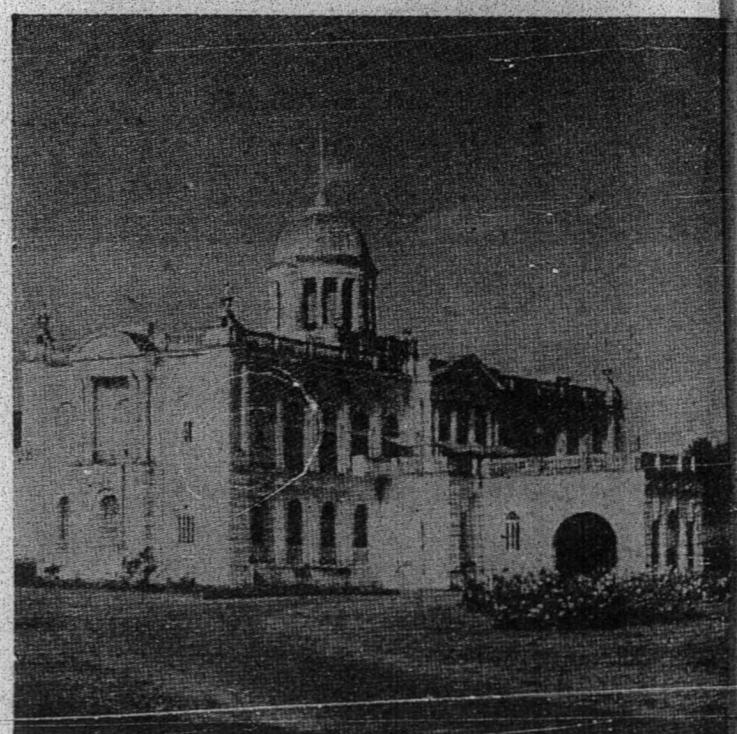

فکاوی ۲ اکام یغداوکن او له داتوه مفتی جوهر
سدغ مباج دعا داستعادة جوبلي ایتن دجوهر بهارو.

فراسانن تله ترستوه ایت تیدق دافه منجاک ادب
دان کسوفانن منکل مریک مبوءیکوہ مجلس ماکن
مالم او رغرا می تر فرنجه ملیھہ کلاکوان مراجوق
دان تیدق بر قنداغن لواس يع دننجو وکن بر کنان
دغۇن ساتو استعادة نکارا يع فتىخ سفتر مجلس ماکن
مالم جوبلي ایتن ایت.

”فېجور ۲ دالمنکری دندغ او له رامی ساگىي
اورغ يغاکن مننجو وکن تولادن ادب تر تېب،
دېفلوماسى دان سىكىف لافغ دادا يع تېڭكى مرتىش،
سفاي دچن توھى او له رعىة، بوءىکوہ ۱ ياله ساتو سنجات
يع بر مات دوا، دان دوا بله تىكامىن. ساپكە تاهو
بىكىمان فراسان بىرسو ۲ او رغما لىيو، يع لام مەفسكىاي
عادە استعادة ملا لىيو، افييل مریک مندغۇر بھوا راج
مریک كناتكۇر. فربواتن يع سفتر ایت هاروس
ملو كاکن هاتىي مریک، تراو تمان دنگري ۲ ملا يودمان
رعىيە ماسىھ مغاڭوھى راج ۲ مریک دغۇن حرمە دان ملىا
مىشىلە ۲ دالم نگرى اینىدەھفون كوسوة دغۇن تىدق فایه
دىتمېكىن لاکى او له كۈسوتن ۲ يەلاين دغۇن مەممىيەل
صفە فر كلاھىن سام سندىرىي. دالم فرجواغۇن يع سدغ
دجالىكىن سكارغ كران هندق مېرىسىمكىن نگرى این
درفه فەڭلاس كوميونىسە گات ۲ سلطان جوهر
ترهادف سىكىف رعىتىن تىدق مەممىيەل بىرە دالم

”**کالغان ۲ كېشان بىراس ترھارو مندغۇر فيکران**
سلطان جوهر تىتىغ فرگەقىن مەرىكىا. كىت راس
سوال يېتىراوتام دالىم حال این ۱ ياله بىرسايت دغۇن
روكى ديموقراسي تىتىغ كېشان بىرچاڭىف دان مېرى
فيکران. فيەق كېشان دان كومىيۇنىسە، گدوان ۲،
ستىيان سهاج بىرچاڭىف فصل ديموقراسي بىرچاڭى سلطان
بايك رعىة، سموان بولە منظاهر كىن فيکران دغۇن
بىس. جىك دەمكىيەن اف سېب فاتوە اورغ بىراس مارە افييل
شۇرۇغ سلطان مېرىي نصىحة، يائىت نصىحة يع دېرىچىي
او لهن ساڭىي نصىحة يع بىتول كەند رعىة؟ بايك كىت
برستوجو اتو تىدق بىرستوجو دغۇن فيکران ایت
كىت مىتىلە مەھاكۇھى بھوا سلطان بىرحق منظاهر كىن
فيکران، جىك تىدق ديموقراسي دالىم نگرى این
هان جادى سندىوارا سهاج بېڭىۋە مېدىيەكىن بھوا
اغكوت ۲ كراچان فرایىكان يع بىر فشكە تېڭكى يع

يونېرىيەتى لاهور.

تىڭىو عبد الرحمن، كتوا مىترى فرىمكتوان تانەملا يو سەغىرى اوچاپن تەنئە دەدەفن سلطان جوھر دالماس سىبۇتن "جو بلى اىتنىن برلىان" سلطان جوھر.

دخواطىرىي مرىيىك يېغى تىرىستكىن اووله راڭىن ئىيم سى. اىيە. يېغى تىرغى ۲ مەھىندىكى كېشان جوس سولىي بىرجالى دان بىهاس چىنا سرت اندىيا دىجادىكىن بىهاس رىمى دىسقىيغى بىهاس ملا يو داراڭىرىس، يېغى مان مىتلە ملىمە بىتاشەن ۲ يېغى قوا دان تىلە درداڭىن قول اووله سر چىع لوق تىن.

سەگىوه جاڭىن دلوفاڭىن بىهوا تىف ۲ سىوات لەتكە يېڭىلەن اىت كەرفكالىي^۱ تالىي بىرتالىي دان تارا ساتو سام لاين انتوق مەاليشكەن سىوات فرکارا يېغى هندق دلىندۇشكەن. بىر سەگىوه سىياتە اىت تىفو مەلىخە دان بىر بىلە ۲.

قرجواشن ملاون مومنە فاتوة دىسمبۆر او لهكراڭ جوھر اىياله نىكىي دمان باپق سکالىي بىرلاڭو فرگارا ۲۱ چەمس" كىنان.

كىنان لاكىي "جىڭ اهل ۲ كېشان مناروە كېقىن بىهوا تىاد سىافقون يېغى بولە مناھەن كەداشقۇن مەرىدىكا مەك تىادالە سىبب باكىي مرىيىك بىراس فانس كەران سەورۇغ سلطان هندق ئېرىي قىصىحة كەمد مرىيىك سەفai بىرچەرمە . . . . اف سىبب اهل ۲ كېشان فاتوة بىراس بىكىسو مارە مەندىغۇر فر كىنان سلطان تىنۇ اورۇغ بىرىتىش؟ كەران اورۇغ بىرىتىش دىكاكىن تىلام لاكىي اكىن كەلۋار مەفافىكە اورۇغ فاتوة بىراس سېكىتىو فەدىيە تىنۇ ايت؟

"بارڭىكالىي سلطان جوھر، لفس مەبواة سجارتىن مىلما لە درىد 60 تاھۇن، سكارۇغ سەدە مەفۇپايىي فرائىن يېغى تاجىم بىر كىنان دەن سجارتى دان دەن دەمكىن اىي مەدر بىهوا روایە راچ ۲ ملايىو سەدە هندق تەمە دان ساتو باب يېھەدارو دالىم سجارتى تانەملا يو مەدۇغ مولاعىي كېت منتو كەن نىسبى نىكىي اىن باكىي ماس ھەدأفىن، اكىن مناڭمۇ فرائىن سجارتى دالىم دىرىرىي مرىيىك سەفai مرىيىك مەدر بىهوا اف يېڭىلەن بىرلاڭو ايت تىدق دافە دايلقەن دان ايلوقلە مرىيىك مەتكۆھەن كېقىن كەندىيە دىرىي مەندىرىي دان بىر كىنان دەن فەداشنىن ھاتىي مرىيىك دەن تىدق فايىه مەتىجۇقەن كلاڭوان تاً صىبر منكىل بىرھادف دەن فرگارا ۲۱ يېغى تاً مېپو كەن ھاتىي. "كىنان، سېكىنلە فەداقة سېقاپور سەتىدارد. فەداقة ۲ يېغى كېت دافەتى درىي كەجادىن اىن اد يېغى مەتكەن بىهوا لەكە يېغى دجالىنەن كەن اووله تىڭىو دەن فر بواشىن ايت تىدق لاين ھان بىر تجوان انتوق مەۋبە اروس فەداشنى اورۇغ كەند فرگارا كېشان جوس سولىي دان مىتلە بىهاس چىنا. كەند سىوات فرگارا يېغى بىهارو سەفai مىتىلە يېغى بىر ايت تىرىلەندۈغ دەمات رامى اورۇغ ۲ ملايىو. دەن ادان "رېبۇءة" كەجادىن دجوھر اىت بولە جادىي ھېلىغ تو مەۋوان فەھاتىن اوەمە ملايىو كەند اف يېغى سېنرەن